

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Лалка Рангелова, дм
отдел „Храни и хранене“ на НЦОЗА – гр. София

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по научната специалност „Хигиена“ на тема:

„Значение на кърменето за здравето на деца до 3 години от семейства с висок риск за алергия“

на д-р МИГЛЕНА ЙОРДАНОВА МАРИНОВА – АШКАР, докторант в
МУ-Варна

Кратки данни за професионалното развитие на кандидата

Миглена Йорданова Маринова - Ашкар завършва Медицински Университет – Варна през 1989 г. От юли 2009 година досега д-р Маринова-Ашкар работи като началник отделение Неонатология към МБАЛ „Св. Анна АД“ гр. Варна.

Цялата процедура по зачисляване, полагане на изпит за докторски минимум, отчисляване и насочване към публична защита е съобразена със законовите разпоредби и Правилника за РАС на МУ – Варна. Със заповед на Ректора №Р-109-44/01.02.2019 г. д-р Маринова - Ашкар е зачислена за докторант редовна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Превенция на хранителна алергия при кърмачета в семейства с изявена атопия в Североизточна България“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина и по научната специалност Хигиена (вкл. трудова, комунална, радиационна, училищна и др.) с научен ръководител доц. Ружа Панчева - Димитрова, дм. След успешна вътрешна защита, проведена на 22.02.2023 г., на катедрен съвет на катедра „Хигиена и епидемиология“ МУ – град Варна, протокол №361/22.05.2023 г. докторантката е отчислена с право на защита.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 154 стандартни страници и е оформен съгласно изискванията. Структурните раздели на дисертацията са добре балансирани и са в следната логическа последователност: литературен обзор – 50 страници, цел, задачи, методология на изследването – 7 страници, резултати и дискусия – 40 страници, изводи, препоръки и приноси – 4 страници. Цитирани са 306 литературни източници, от които 31 на кирилица и 275 на латиница. Дисертационният труд включва 31 таблици, 6 фигури и 7 приложения, които много добре представят извършения обем на разработката и дават основа за аналитично обсъждане на резултатите. Литературният обзор обобщава съвременната информация и показва познанията и практическия опит на кандидатката в областта на хигиената на детската възраст.

Актуалност на темата на дисертационния труд.

Алергичните заболявания са сред най-често срещаните в нашето съвремие, засягащи до 30% от децата. Замърсяването на околната среда от химически вещества, наличието на хранителни алергени, неконтролираното използване на лекарства, промените в начина на живот на населението са само някои от факторите за алергичните болести. Все по често генетичните фактори си взаимодействат с факторите на средата в етиологията на алергичните болести при децата. Майчиното мляко осигурява всички хранителни вещества и енергия за кърмачето до около 6 месечна възраст. Краткотрайните и дълготрайни ползи на кърменето са добре познати и в този аспект кърменето се оказва много важно за растежа, развитието и здравето на детето през критичния период на метаболитно и имунно програмиране.

Литературен обзор: теоретичната обосновка и проучване на наличните литературни източници по темата на дисертацията заемат около 32% от общия обем на работата и са добре структурирани в седем раздела. Литературният обзор предоставя убедителни данни за етиологията и значението на атопите в ранна детска възраст. В дълбочина са разгледани въпросите свързани с фактори увеличаващи риска от атопия; икономическите загуби от атопите в детска възраст; превантивните практики в атопични семейства; значението на кърменето за растежа, особено при деца в риск от развитие на атопия и с атопия.

Целта на дисертационния труд е прецизно дефинирана: Да се проучи влиянието на кърменето върху растежа, развитието и здравето на деца в ранна детска възраст (вкл. физическо и нервно-психично развитие, остра заболяемост, изява на алергии) от семейства с данни за атопия. За постигане на поставената цел са формулирани четири задачи: да се оцени влиянието на кърменето върху растежа на деца, родени в семейства с анамнеза за алергия; да се измери връзката между кърменето и острата заболяемост на децата с фамилна анамнеза за алергия; да се проследят изявите на алергия и връзката им с млечното хранене в изследваната група деца и да се оцени НПП (нервно психично развитие) на деца, родени в семейства с анамнеза за алергия, и да се оцени влиянието на кърменето върху НПП при контролиране на факторите тютюнопушене на майката, брой членове на семейството и брой братя/сестри.

Методологията е детайлно описана. Проведено е кохортното проспективно проучване сред децата с фамилна анамнеза за алергия. Поканени са да вземат участие 1210 родилки, от които 156 приемат да участват в наблюдението и 120 завършват проучването. Участниците в проучването са подбрани на база на предварително дефинирани критерии за включване и изключване.

Резултатите потвърждават факта, че кърмените деца имат по-здравословен темп на растеж, съответстващ на стандартите и критериите на СЗО, докато децата на заместващо/смесено хранене имат по-бърз темп на нарастване на теглото на 2 годишна възраст при статистическа значимост на показателите ТР, ТВ и ИТМВ; Видът мляко, който детето е приемало през кърмаческия период, има гранична статистическа значимост при показателите ТР, ТВ и ИТМВ на 2 годишна възраст. Децата, хранени с млека за кърмачета (при смесено или заместващо хранене) имат по-бърз темп на нарастване на тегло на 2 годишна възраст. Децата без изява на АД (атопичен дерматит) имат по-бърз темп на растеж на ръст и тегло на 2 години от тези с АД при статистическа значимост на резултатите. Изследването на острата заболяемост при децата показва убедително, че и момичетата и момчетата с ХА (хранителна алергия), боледуват много по често в сравнение тези без ХА. При анализиране изявите на алергия и връзката им с млечното хранене в изследваната група деца, се доказва, че най-често алергии се изявяват при хранените със стандартно МК деца. Оценката на НПП на деца, родени в семейства с анамнеза за алергия до 3 годишна възраст установи, че използването на МК (млека за кърмачета) спрямо кърмата са статистически значими фактори за общото НПП на момчетата.

Приноси: изведените от д-р Маринова приноси са както с оригинален, така и с потвърдителен характер. За първи път в България е направена оценка на влиянието на вида млечно хранене върху растежа, острата заболяемост, изявата на алергия и НПП на децата с риск за алергия.

Авторефератът е изготвен според изискванията и отразява напълно съдържанието на дисертационния труд, представя в детайли основните резултати, изводи и приноси на настоящата работа.

Д-р Маринова прилага четири публикации и седем научни съобщения във връзка с темата на дисертационния труд.

Заключение

Представеният за защита дисертационен труд на тема „Значение на кърменето за здравето на деца до три години от семейства с висок риск за алергия“ е съобразен с изискванията на Медицински Университет – Варна. Разработен е значим и важен за общественото здравеопазване научен труд с безспорни теоретични, но и много важни приложни приноси. Темата е навременна и актуална, литературната осведоменост на докторантката е висока, основната цел и задачите са формулирани ясно и компетентно. В този аспект следва да се отдаде дължимото и на приноса на научния ръководител. Получените резултати дават много голям обем научна информация – аналитично изложени факти, умело представени и интерпретирани, статистически защитени. Оформените изводи и препоръки са коректни и адекватни на резултатите. Кандидатката има всички основания за научен растеж като специалист в тази специфична област на общественото здравеопазване.

Напълно убедено давам своята *положителна оценка* и предлагам на останалите членове на уважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждане на д-р **Миглена Йорданова Маринова - Ашкар**, на образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Хигиена“.

10.05.2023 г.

Подпис:

(доц. д-р Лалка Рангелова, дм)